

Handläggare:
Cecilia Rivard
08 508 18 048

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2017-04-20

Program för miljöövervakning av biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster

Svar på remiss från miljö- och hälsoskydds nämnden

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslag till program för miljöövervakning av biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster.
2. Omedelbar justering.

Per-Ove Mattsson
tillförordnad stadsdelsdirektör

Pär Dahlqvist
avdelningschef

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskydds nämnden har tagit fram ett program för miljöövervakning av biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster. Innan planen fastställs och skickas vidare till kommunfullmäktige vill nämnden ha synpunkter på om förslaget ger avsett stöd.

Förvaltningens uppfattning är att det finns ett behov av samordning av insatser för miljöövervakning och uppdatering av kunskapsunderlag. Vi är positiva till programmet och bedömer att det kommer att bli till stor nytta för park- och naturskötsel samt inom stadens fysiska planering.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi, stadsmiljö och strategi.

Bakgrund

När staden växer behövs ökad kunskap om tillstånd och förändringar i Stockholms natur för att kunna sätta in rätt åtgärder vid lämpliga tidpunkter och på rätt platser. En kontinuerlig övervakning av naturmiljön gör det möjligt att hålla hög kvalitet och aktualitet i kunskapsunderlagen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tagit fram ett förslag till miljöövervakningsplan för biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster och önskar andra nämnders synpunkter innan ett slutligt förslag presenteras. Förslaget kommer sedan att sändas vidare till kommunfullmäktige för ställningstagande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har remitterat förslaget till ett antal instanser, bland annat Farsta stadsdelsnämnd, för yttrande senast den 21 april. I remissbrevet tar nämnden särskilt upp några frågeställningar som man önskar övriga nämnders synpunkter på.

Remissen i sammanfattning

För den växande staden är det en utmaning att tillgodose behov av bostäder och teknisk infrastruktur och samtidigt behålla de viktigaste funktionerna hos våra ekosystem och de tjänster vi får från dem. Goda kunskaper om grönstrukturens ekologiska funktioner, innehåll, struktur och utveckling är av betydelse för stadsplaneringen och för skötseln av stadens mark och vatten.

Syftet med programmet är att planera och samordna de insatser inom miljöövervakning av biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster¹ som miljöförvaltningen ansvarar för samt samla och utbyta information om vad som görs av andra instanser i staden. Miljöövervakningen ska följa, analysera och presentera tillstånd och utveckling av den biologiska mångfalden. Den ska även bidra till uppföljning av övriga aspekter av Stockholms grönstruktur som möjliggör leverans av ekosystemtjänster till nytta för stadens övriga verksamheter som berör grönfrågor.

¹ Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Pollinering, naturlig vattenreglering och naturupplevelser är några exempel.

Flera av miljöförvaltningens kommunomfattande ekologiska kunskapsunderlag används sedan länge i stadsplaneringen, exempelvis biotopkarta, habitatnätverk och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Flera kunskapsunderlag som beskriver ekologisk mångfald kan också användas för att mäta ekosystemtjänster som tillgänglighet till naturstränder eller pollination.

Avsikten är att miljöövervakningen ska ge ett stöd i stadens planeringsarbete vid skötsel av parker och grönområden. Övervakningen ska också vara ett bidrag till det gemensamma ansvar för parker och grönområden som trafiknämnden har ansvar för att samordna enligt kommunfullmäktiges beslut om 2017 års budget.

Programmet ska kontinuerligt förse staden med aktuella ekologiska kunskapsunderlag, mätresultat och verktyg som stöd för fysisk planering, skötsel av natur, miljötillsyn och miljöförbättrande åtgärder.

Programmet ska strukturera och ge överblick över insamling, analys och presentation av data som hanteras i miljöövervakningen. Viktiga exempel är stadsdelsförvaltningarnas skötsel av naturområden eller exploateringskontorets arbete med grönytekomensation enligt miljöprogrammet.

Programmet ska ge underlag samt föreslå indikatorer som följer utvecklingen för relevanta aspekter av sakområdet.

Programmet är indelat i fem områden:

- Landskap
- Naturtyper/Biotoper
- Arter/Artgrupper
- Ekosystemtjänster kopplade till biologisk mångfald
- Uppföljning av skötsel och åtgärder

Programmets upplägg och innehåll har presenterats och diskuterats med handläggare från olika kontor och samtliga parkingenjörer på stadsdelsförvaltningarna har kontaktats. Genomförandet av programmet förutsätter en hög grad av samarbete och kommunikation inom miljöförvaltningen och med övriga berörda kontor.

Programmets insatser syftar till att ta fram uppdaterade kunskapsunderlag för olika konkreta åtgärder i stadens naturmiljö i syfte att värna mångfunktionaliteten i stadens ekosystem. En effektivare miljöövervakning bidrar med utredningsarbete som annars kan fördröja planprocessen.

Exempel på insatser som prioriteras är att uppdatera välanvända landskapsanalyser som biotopkartan, att följa upp värdefulla naturtyper som ekmiljöer liksom indikatorarter som groddjur. För ekosystemtjänster bygger insatserna främst på analys av data som redan tas fram i andra projekt och aktiviteter. För skötsel- och åtgärdsuppföljning planeras utveckling av nya verktyg.

Den första programperioden för genomförande föreslås vara år 2017–2021. Resultat från övervakningen i form av indikatorer, rapporter och faktabeskrivningar redovisas fortlöpande på Miljöbarometern².

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens uppfattning är att det finns ett behov av samordning av insatser för miljöövervakning och uppdatering av kunskapsunderlag. Vi bedömer att programmet kommer att bli till stor nytta för park- och naturskötsel samt inom stadens fysiska planering.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden önskar i remissen särskilt svar på följande frågor:

- Ger den planerade övervakningen det stöd vi behöver?
- Finns det andra undersökningar som behöver genomföras?
- Har planen rätt prioriteringar?
- Behöver vi annat stöd än miljöövervakning från miljö- och hälsoskyddsnämnden när det gäller biologisk mångfald och ekosystemtjänster?

Med kontinuerlig uppdatering av kartor och databaser och med de prioriteringar av insatser som föreslås i programmet anser förvaltningen att det är ett bra och tillfredsställande stöd som erbjuds från miljöförvaltningen.

² Miljöbarometern är ett digitalt verktyg som redovisar fakta om miljön i Stockholm.

Prioriteringarna i programmet tycker förvaltningen är riktiga, exempelvis uppdatering av ekologiskt särskilt betydelsefulla områden, biotopkartan och inte minst uppföljning av ekmiljöer. För att förbättra skötseln av de områden där vi har värdefulla ekmiljöer, exempelvis Farstanäset, förutsätts ökade ekonomiska resurser. De stadsdelsområden som har naturreservat kan söka medel för särskilda skötselinsatser. Förvaltningen ser möjligheter att programmet kan ge argument för att medel även ska kunna sökas för naturvårdsinsatser i värdefulla naturmiljöer som inte avser naturreservat.

Förutom att en förbättrad miljöövervakning kan bidra till prioritering av grönyteskötsel kommer uppdaterade underlag att bidra till en bättre, och förhoppningsvis snabbare, planprocess om kunskapsunderlagen görs mer kända och fler använder sig av dem i program- och planarbeten.

Parkdatabasen, ett digitalt redskap för stadsdelsförvaltningarna och trafikkontoret, bör utvecklas så att naturvårdsinsatser synliggörs och blir tillgängliga för miljöförvaltningen.

Förvaltningen har skötselplaner för alla större naturområden. Planerna togs fram av dåvarande gatu- och fastighetskontoret. Skötselnivån har inte kunnat upprätthållas av förvaltningen då budgetutrymme har saknats. Delar av naturområden sköts med hjälp av engagerade invånare som har brukaravtal med förvaltningen. En uppdatering av skötselplanerna är en uppgift där förvaltningen behöver stöd från ekologer. Detta gäller även hur skötseln av naturmarken ska prioriteras.

Programmet ska ge underlag och föreslå indikatorer som är av betydelse inom området. En indikator för att följa upp skötseln av parker och naturområden och för att säkerställa en bra naturvård och utveckling av den biologiska mångfalden innebär ökade driftkostnader för stadsdelsnämnden. Om skötselnivån ska höjas och fler insatser ska utföras behövs ökade ekonomiska ramar.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag till program för miljöövervakning av biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster